

Interim auditrapport SZW 2022

Uitgebracht aan De secretaris-generaal van het Ministerie van
Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Datum 28 okt 2022

Kenmerk 2022-0000263278

Auditdienst Rijk
Ministerie van Financiën

1. Introductie

1. INTRODUCTIE

Aan: de secretaris-generaal en de overige leden van het Audit Committee van SZW

Interim rapport SZW 2022

U leest het interim auditrapport 2022 over de tussentijdse uitkomsten van onze controle van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Wij rapporteren met name over bevindingen en risico's die de aandacht behoeven, zodat mogelijk nog tijdig maatregelen ter verbetering of beheersing hiervan kunnen worden getroffen.

In dit rapport richten wij ons vooral op de kwaliteit van de interne beheersingsmaatregelen omdat een goede interne beheersing een belangrijke basis vormt voor het handelen volgens de regels.

We gaan hoofdzakelijk in op het belang van een goed M&O-beleid. Voor een heel belangrijk deel hangt dat samen met de werkzaamheden die SZW heeft verricht om uitvoering te geven aan de noodmaatregelen die ontwikkeld werden als gevolg van de coronacrisis. Verder gaan wij in op de gemiddelde bevinding uit 2021 ten aanzien van Caribisch Nederland.

De samenleving vindt het al snel gewoon, maar wij merken graag op dat SZW en de uitvoeringsorganisaties ook in 2022 weer veel werk hebben verzet om een zo goed mogelijke invulling te geven aan de financiële ondersteuning van werknemers, ondernemers en uitkeringsgerechtigden.

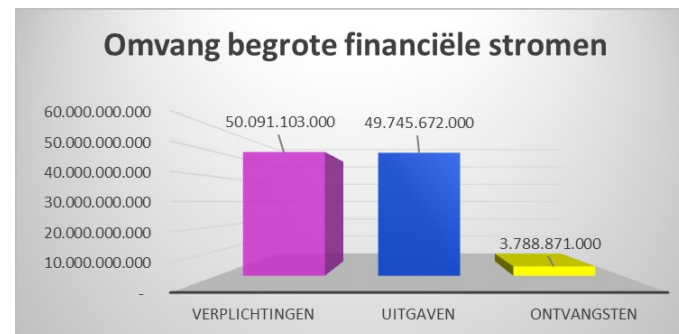
Ons onderzoek is nog niet gereed. In dit rapport beschrijven wij onze bevindingen tot eind september. Onze definitieve bevindingen rapporteren wij in maart 2023 in het auditrapport SZW 2022.

Wij danken de medewerkers van het departement voor de constructieve samenwerking tijdens de uitvoering van onze werkzaamheden.

Graag lichten wij ons rapport nader toe.

Financiële omvang

In deze rapportage zijn wij uitgegaan van de begrotingscijfers tot en met de eerste supplettoire begroting 2022.

Leeswijzer

In dit rapport maken wij onderscheid in 'Early warnings', de opvolging van de financieel beheerbevinding Caribisch Nederland en 'Actualiteiten'. De early warnings hebben betrekking op zaken die nog van invloed kunnen zijn op de verantwoording 2022 en waarop soms nog bijgestuurd kan worden. De financieel beheerbevinding Caribisch Nederland is een bevinding uit onze eerdere auditrapporten waarvan wij ons beeld schetsen. De 'Actualiteiten' hebben betrekking op zaken die nog geen relatie hebben op de verantwoording 2022 (Herstel- en veerkrachtplan) of waarop SZW niet meer kan bijsturen.

Doelgroepen en openbaarmaking

De ADR is de interne auditdienst van het Rijk. Dit rapport is opgesteld voor de secretaris-generaal van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en wordt tevens verstrekt aan de leden van het Audit Committee SZW, de directeur Financieel-Economische Zaken en de Algemene Rekenkamer.

Betekenis iconen

Beschrijving onderzoeksgebied / situatie

Bevinding

Risico

Aanbeveling

Risicoduidingen

Actie vereist

Bevindingen dat de kwaliteit van het financieel beheer volgens ons dringend beter moet. Fouten in het betrokken proces die op zichzelf zo groot zijn dat de minister deze moet toelichten in de bedrijfsvoeringsparagraaf kunnen dan zoveel mogelijk worden voorkomen.

Actie gewenst

Bevindingen waar de kwaliteit van het financieel beheer volgens ons beter moet. Fouten in het betrokken proces die samen met andere fouten zo groot kunnen worden dat de minister deze moet toelichten in de bedrijfsvoeringsparagraaf kunnen dan zoveel mogelijk worden voorkomen.

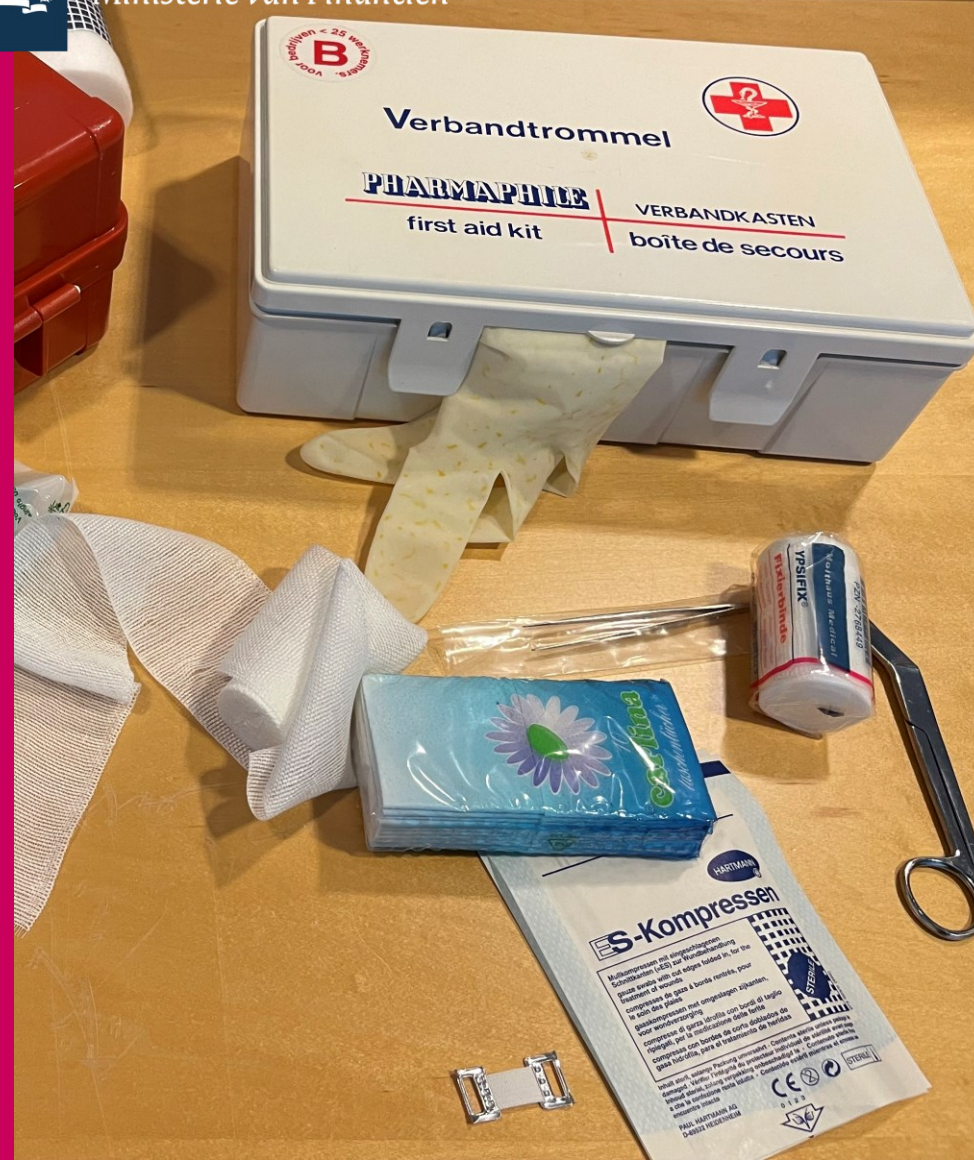
Actie mogelijk

Het financieel beheer is op orde, maar er kunnen verbeteringen en efficiencylagen worden gerealiseerd.

Auditdienst Rijk
Ministerie van Financiën

2. Early warnings

2. EARLY WARNINGS

M&O-beleid

Om te bepalen of een persoon of organisatie recht heeft op geld van SZW, maakt het ministerie vaak gebruik van gegevens die de aanvrager zelf aanlevert. Het is dan belangrijk dat het ministerie per regeling beleid opstelt om vast te stellen dat die gegevens volledig en juist zijn en dat de belanghebbende ook zoveel mogelijk handelt in de geest van de regels. Dat is 'beleid ter voorkoming en bestrijding van Misbruik en Oneigenlijk gebruik', vaak afgekort als 'M&O-beleid'.

Het ministerie moet zorgen voor duidelijke regelgeving en voorlichting daarover, goed controleren of aan de gestelde voorwaarden voldaan wordt en als de aanvrager opzettelijk niet aan de regels voldoet een sanctie opleggen.

Het is belangrijk dat de minister het M&O-beleid integreert in de beleidscyclus. Deze bestaat uit de fasen beleidsvoorbereiding (plan), beleidsuitvoering (do), verantwoording en evaluatie (check) en bijsturen en verbeteren (act). Belangrijk is dat de minister het M&O-beleid voortdurend actueel houdt via deze plan-do-check-act cirkel en daarmee een goed M&O-beleid uitvoert. Wanneer dit beleid niet goed functioneert, is onzeker of het geld volgens de regels is besteed. Wanneer het niet mogelijk is om precies te bepalen om welk deel van het geld het gaat, kan dit tot gevolg hebben dat al het geld van zo'n regeling onzeker wordt verklaard. Het kan dan gaan om enorme bedragen, zeker bij de noodmaatregelen of de specifieke uitkeringen aan gemeenten.

Wij zien dat SZW veel inspanningen verricht om voor de diverse regelingen een goed M&O-beleid te voeren. Ter verdere verbetering van het M&O-beleid signaleren wij op de volgende pagina's enkele early warnings.

Borg al bij het opstellen van nieuwe regelingen de wijze van verantwoorden

Bij het opstellen van regelingen is het belangrijk dat vooraf duidelijk is hoe de ontvanger moet aantonen dat de gelden volgens de regels zijn besteed. De ontvangers moeten vooraf weten aan welke eisen zij moeten voldoen zodat het ministerie daarop kan controleren.

Bij een aantal regelingen zijn de verantwoordingseisen pas tijdens de rit bekend geworden, dan wel nog niet bekend. Wij noemen:

- De Tijdelijke subsidieregeling financiering kinderopvang Caribisch Nederland (€ 5,2 mln.) waarbij de kinderopvangcentra niet beschikken over een gedegen administratie (overeenkomst ontbreekt/ouderbijdrage is te hoog/laag etc.) waardoor subsidievaststelling moeilijk, zo niet onmogelijk is.
- De regeling crisisdienstverlening (€ 112 mln.) die al twee jaar loopt zonder dat afdoende is ingeregeld hoe de subsidieontvangers, waaronder de regionale mobiliteitsteams, moeten aantonen dat de gelden volgens de regels zijn besteed. Ons is niet duidelijk of de beoogde wijziging van de regeling afdoende is om te controleren of de bestedingen volgens de regels hebben plaatsgevonden.

Wanneer niet tijdig duidelijk is hoe verantwoording van de gelden dient plaats te vinden, is al snel sprake van een tekortschietend M&O-beleid. Soms kan dit beleid achteraf of tijdens de rit nog 'gerepareerd' worden, maar vaak kan dat niet en zal de conclusie zijn dat niet met zekerheid te zeggen is dat de bedragen volgens de regels zijn besteed. De regionale mobiliteitsteams uit de regeling crisisdienstverlening maken inmiddels onderdeel uit van het zogenoemde Herstel- en Veerkrachtplan. De specifieke verantwoordingseisen van dat plan zijn nog niet bekend, maar duidelijk is wel dat die eisen streng zijn. Zie verder de eerste pagina onder 4. 'Actualiteiten'.

Zorg ook bij kleine of complexe regelingen voorafgaand aan het starten van die regelingen voor een goede analyse van de M&O-risico's die uitmondt in heldere en efficiënte verantwoordingseisen. Dan ontstaat goed zicht op de rechtmatige besteding van de gelden en kan het ministerie vaststellen of de gelden volgens de regels zijn besteed.

Speel in op M&O-risico's rond de wet Inburgering: dat scheelt straks werk en kan terugvordering bij gemeenten voorkomen

Per 1 januari 2022 is de Wet Inburgering 2021 ingevoerd. Hiermee krijgen de gemeenten de regie over de uitvoering van de inburgering. Van de gemeenten wordt verwacht dat zij de inburgeringstrajecten inkopen bij de taalscholen. Zij zijn daarmee ook verantwoordelijk voor de kwaliteit van het inburgeringsonderwijs. De kwaliteit van de taalaanbieders wordt gecontroleerd door Blik op Werk. DUO stelt nog steeds de inburgeringsplicht vast.

Gemeenten ontvangen een specifieke uitkering ter financiering van de kosten van inburgeringsvoorzieningen. De verantwoording van deze specifieke uitkering geschiedt via het SiSa-systeem: single information, single audit. Gemeenten leggen verantwoording af over de specifieke uitkeringen in een bijlage bij hun jaarstukken, die door de accountant van de gemeente gecontroleerd wordt en die SZW gebruikt voor de verantwoording van deze specifieke uitkering.

In de concept M&O-beschrijving van de Wet Inburgering 2021 van SZW zijn verschillende risico's beschreven vanuit het oogpunt van de verschillende uitvoerders. SZW steunt op de M&O-maatregelen van de gemeenten.

Door de Wet Inburgering 2021 verloopt de financiering van taallessen voor een groot deel via de gemeenten. Voor de M&O-risico's die zich bij de gemeenten zouden kunnen voordoen, wordt als beheersmaatregelen verwezen naar enerzijds het M&O-beleid van de gemeenten en anderzijds naar de SiSa-verantwoording die gemeenten jaarlijks dienen op te leveren aan het Rijk.

Op basis van onze ervaringen bij andere specifieke uitkeringen zien wij twee risico's:

- De M&O-risico's worden door gemeenten onvoldoende afgedekt;
- De accountant van de gemeente rapporteert niet of onvoldoende over de uitvoering van het M&O-beleid door de gemeente. Dit levert SZW veel uitzoek- en navraagwerk op en kan voor de gemeenten tot gevolg hebben dat SZW gelden terugvordert vanwege een ontoereikend M&O-beleid.

Anticipeer op de vaststellingen van deze specifieke uitkeringen (in 2023 of 2024). Dit kan door in de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2022 voldoende aandacht te vragen voor het controleren van en rapporteren over het M&O-beleid van gemeenten met betrekking tot Wet Inburgering 2021 en de gemeenten en accountants daar specifiek op te wijzen.

De eerste beelden van de SiSa-verantwoordingen 2021

Momenteel is SZW bezig met de analyse van de SiSa-verantwoordingen over 2021 die in het tweede halfjaar van 2022 zijn ontvangen. Een belangrijk aandachtspunt hiervoor is dat de accountants van gemeenten conform de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2021 altijd dienen te rapporteren over het M&O-beleid en, indien van toepassing, ook over de opvolging van de signalen van het Inlichtingenbureau (IB) over 2020.

Uit de eerste analyse van de SZW komt naar voren dat de fouten en onzekerheden over 2021 laag zijn. SZW ziet echter dat verschillende accountants over 2021 niet gerapporteerd hebben over het M&O-beleid dan wel niet gerapporteerd hebben over het opvolgen van de IB-signalen over het jaar 2020.

SZW heeft de bovengenoemde informatie nodig voor de rechtmatige afwikkeling van de TOZO-bevoorschotting over 2021 aan de gemeenten respectievelijk gemeenschappelijke regelingen.

SZW zit er bovenop, in het kader van het M&O-beleid, om de ontbrekende informatie alsnog op te vragen bij de betreffende accountants om te voorkomen dat de vaststellingen als onrechtmatig aangemerkt moeten worden.

Voor een goed M&O-beleid blijft het belangrijk om opvolging te geven aan de uitkomsten van de NOW-reviews

Om een goed M&O-beleid te voeren heeft de minister voor de NOW-regeling onder meer een reviewbeleid opgesteld en ingericht. SZW heeft in 2021 de ADR gevraagd om 25 reviews uit te voeren op de werkzaamheden van de accountants die betrokken zijn bij de controle van deze regeling. In 8 gevallen was het reviewoordeel 'ontoereikend'. De minister vindt dat teleurstellend. Om een goed M&O-beleid te blijven voeren zal de minister ook goede opvolging moeten geven aan de reviewresultaten. Over het jaar 2022 heeft de minister de ADR verzocht om 26 reviews uit te voeren.

Na de publicatie van het reviewrapport NOW1 begin 2022 heeft de minister opvolging gegeven aan de bevindingen:

- op dossierniveau door de werkgevers hun accountants met een ontoereikend oordeel te vragen om herstelwerkzaamheden uit te voeren. Momenteel beoordeelt SZW deze herstelwerkzaamheden.
- op overkoepelend niveau door het rapport openbaar te maken en de uitkomsten te presenteren in een openbaar webinar. Verder heeft SZW contact gezocht met de beroepsorganisatie van accountants, de NBA.

Aan de NBA is een nadere duiding gegeven over de bevindingen en zijn de vorm en inhoud van het rapport toegelicht. Op 31 mei 2022 deed de NBA op haar website verslag van de uitkomsten van deze gesprekken.

SZW wil op de website van Rijksoverheid een bericht plaatsen waarin aandacht wordt gevraagd voor de verbeterpunten.

Het is belangrijk dat SZW aandacht blijft vragen voor het grote belang van een adequate verantwoording over de NOW-regeling en het M&O-beleid nadrukkelijk blijft uitvoeren. Op die manier kan SZW ervoor zorgen dat het M&O-beleid goed is. Eventuele aangetroffen fouten bij de uitvoering van de NOW-regeling worden dan op individueel niveau meegenomen. Hierdoor kan de minister voorkomen dat de geldstroom waarbij gesteund wordt op accountantsverklaringen onzeker is.

Ga door met de beoordeling van de herstelwerkzaamheden op dossierniveau en werk hierbij volgens een relevante escalatieladder. Analyseer nog dit jaar aan de hand van het NOW1 reviewrapport en de al genomen stappen welke verdere maatregelen SZW op overkoepelend niveau kan nemen om het belang te benadrukken van goede uitvoering van de NOW-controles en de dossiervorming daarbij door accountants.

Houd het M&O-beleid actueel door te leren van de ontwikkelingen

In ons interimrapport SZW 2021 hebben wij aanbevolen om het effect van de getroffen maatregelen om M&O te beperken goed en tijdig te evalueren, zodat daaruit lering kon worden getrokken. Op die manier kan het ministerie tijdig bepalen welke onderdelen van het M&O-beleid aangepast kunnen worden en kan de minister eventueel voorstellen doen tot aanpassing van wet- en regelgeving, waaronder het accountantsprotocol. Daarnaast verschaft een goede evaluatie inzichten in de *lessons learned* die toegepast kunnen worden bij nieuwe regelingen zoals het zogenoemde Herstel- en Veerkrachtplan.

SZW heeft onze aanbeveling goed opgevolgd door een uitgebreide tijdlijn te beschrijven van de M&O-aanpak binnen de NOW, waarin onder andere wordt ingegaan op de achtergronden van de regeling, de genomen stappen, verschillende M&O-aspecten en de geleerde lessen. Deze tijdlijn bestrijkt de periode 2020-2021.

Het is belangrijk dat SZW aandacht blijft schenken aan het grote belang van een goed M&O-beleid. Eventuele aangetroffen fouten bij de uitvoering van de NOW-regeling worden dan op individueel niveau meegenomen. Hierdoor kan de minister voorkomen dat de gehele geldstroom van deze regeling als onzeker wordt aangemerkt.

Blijf de tijdlijn over de M&O-aanpak actualiseren. Juist in het begin van 2022, rond het uitkomen van het rapport over de uitgevoerde NOW-reviews, is er veel discussie geweest met accountants en NBA. Nadere analyse daarvan kan goede inzichten opleveren voor het aanpassen van het M&O-beleid, de regelgeving en/of de accountantsprotocollen.

Schenk bij de risicoanalyses ook aandacht aan interne frauderisico's

Eind januari 2022 zijn in de vergadering van het Audit Committee de toprisico's van zowel SZW als UWV en SVB besproken en in onderlinge samenhang gezien. Een goed initiatief, waardoor een integraler beeld ontstaat van de risico's waarmee SZW te maken heeft.

De frauderisico's in die risicoanalyses hadden uitsluitend betrekking op externe fraude (misbruik en oneigenlijk gebruik), maar niet op interne fraude.

Inzicht in en beheersing van (alle) frauderisico's behoort tot de basishygiëne van een organisatie. Momenteel stelt FEZ een plan van aanpak op om beter inzicht te krijgen in integriteitsrisico's die SZW loopt, waaronder interne frauderisico's. Dit vinden wij een belangrijke ontwikkeling, evenals het plan van FEZ om, in samenwerking met de Integriteitscoördinator en de Beveiligingsambtenaar, binnen SZW workshops te verzorgen om het benodigde betere inzicht te krijgen.

SZW loopt het risico dat interne frauderisico's onbewust buiten beeld blijven en dat er onvoldoende aandacht is voor beheersmaatregelen die deze risico's beperken.

Geef in de te hanteren formats voor de risicoanalyse concreet aan dat moet worden ingegaan op 'fraude binnen het departement/de uitvoeringsorganisatie' zodat inzichtelijk wordt of het interne frauderisico wel of niet speelt.

Auditdienst Rijk
Ministerie van Financiën

3. Opvolging bevinding financieel beheer Caribisch Nederland Auditrapport SZW 2021

Interne beheersing bij Rijksdienst Caribisch Nederland unit SZW blijft ontoereikend

Sinds 2016 merken wij de tekortkomingen in het financieel beheer van de uitkeringen op de BES-eilanden aan als een bevinding vanwege ontoereikende interne beheersing. In 2021 hebben wij deze bevinding opgeschaald van 'licht' naar 'gemiddeld' door het ontbreken van afdoende voortgang en verbeterkracht.

Binnen de RCN-unit SZW is veel effort gestoken in het opzetten van een toekomstbestendig systeem dat is gericht op een effectief en efficiënt digitaal dienstenverkeer met de burger. De Loondervingsapplicatie is juli 2021 live gegaan, terwijl nog steeds gezocht wordt naar het optimaliseren van de onderliggende uitkeringsprocessen en het robuuster maken van de applicatie. Wij zien dat de focus sterk ligt op het live gaan van applicaties en het centraal stellen van de klant.

Onze gedetailleerde aanbevelingen (auditrapport 2021) zouden wij kunnen herhalen, maar het lijkt ons verstandiger te benoemen dat er volgens ons bij de RCN-unit SZW een adequate risico en control mentaliteit ontbreekt. Die is bepalend voor de te maken inrichtingskeuzes en prioritering.

Interne beheersingsmaatregelen ontbreken nog steeds, ook in de nieuwe applicatie, waardoor wij nog geen vooruitgang zien in het verbeteren van het financieel beheer van de uitkeringen.

Wij verwachten dat de gemiddelde bevinding blijft staan.

Nog steeds stevige regie vereist op vernieuwing IT-applicatielandschap

In ons auditrapport SZW 2021 schreven wij dat er stevige regie is vereist op vernieuwing IT-applicatielandschap en dat er nog veel werk aan de winkel was om de risico's te beperken. Dit vinden wij nog steeds van toepassing.

Een productowner zorgt ervoor om nieuwe applicaties succesvol te (laten) ontwikkelen en deze ook na de ingebruikname ervan goed te laten functioneren. Besluiten die samenhangen met de taken van de productowner liggen niet vast.

Er is rond de nieuwe loondervingsapplicatie geen zicht op de geautomatiseerde en handmatige beheersmaatregelen die ervoor moeten zorgdragen dat uitkeringsgerechtigden die daar recht op hebben een uitkering krijgen voor het juiste bedrag en met de juiste looptijd. Ook is het nog steeds niet mogelijk om tijdige en betrouwbare managementinformatie, uitvoeringsinformatie en controlebestanden uit de nieuwe loondervingsapplicatie te halen.

Het bovenstaande brengt grote risico's met zich mee voor de tijdigheid en kwaliteit van de doorontwikkeling van de andere applicaties en voor de sturing op de processen. Ook zien wij nog steeds grote risico's voor de rechtmatigheid van de uitkeringen, ook via de vernieuwde loondervingsapplicatie.

Zorg zo snel mogelijk voor tijdige en betrouwbare managementinformatie, uitvoeringsinformatie en controle-informatie voor alle uitkeringen. Stel risicoanalyses op voor bepaling van de handmatige en geautomatiseerde beheersmaatregelen. Bouw alsnog goede beheersmaatregelen in de loondervingsapplicatie in. Op die manier kan een controleerbare administratie ontstaan op basis waarvan goede verantwoording kan worden afgelegd.

Frauderisico dat wij vorig jaar signaleerden is er nog steeds . . .

Vorig jaar wezen wij op het frauderisico in het betaalproces.

Dit is verrassend genoeg nog steeds aanwezig en hiervoor zijn nog geen beheersmaatregelen getroffen. Gezien het ontbreken van juiste en volledige controle-informatie heeft de unit dit ook nog niet achteraf kunnen onderzoeken. Op dit moment is RCN-unit SZW bezig met het implementeren van een automatische koppeling voor het uitbetalen van de uitkeringen vanaf 2023. Dit vinden wij positief. Echter, dit geldt alleen nog voor de nieuwe loondervingsapplicatie.

Dit geeft een risico op het onrechtmatig verstrekken van te hoge uitkeringen en/of uitkeringen aan onjuiste personen.

Wij herhalen onze aanbeveling uit 2021 om de mogelijkheden te verkennen om de overige uitkeringen eerder aan te laten sluiten op de automatische koppeling en/of tot die tijd het proces aan te passen en extra interne controle uit te voeren op het betaalproces.

Ontoereikend contractbeheer rond ontwikkeling applicatielandschap leidt tot onrechtmatigheden

Vorig jaar adviseerden wij (RCN-unit) SZW om een goede analyse te maken van het risico van vendor lock-in en beheersmaatregelen te treffen om dat risico, bijvoorbeeld met betrekking tot de continuïteit van de dienstverlening, te beperken of na te gaan of er andere marktpartijen zijn die de gewenste dienstverlening ook kunnen leveren.

Aanbesteden is een goede manier om tot een doelmatige en rechtmatige inkoop te komen, doordat de aanbesteder de kans op een gunstige prijs-kwaliteitsverhouding optimaliseert. Ook buiten de EU moeten Nederlandse aanbestedende diensten (waaronder de RCN) op grond van de Aanbestedingswet 2012 hun opdrachten aanbesteden. Wanneer SZW bewust van de wet- en regelgeving wil afwijken, kent SZW de onrechtmatigheidsprocedure. De beslissing daarvoor ligt bij de SG.

De opdracht tot doorontwikkeling van het applicatielandschap in Caribisch Nederland is niet aanbesteed. Opdrachtverlening vindt plaats door werkorders toe te voegen aan de bestaande 'overeenkomst inzake Beheer en onderhoud applicaties Unit SZW' van 1 januari 2016 met onbepaalde looptijd. Die overeenkomst had een andere scope en wordt hiervoor oneigenlijk gebruikt. De SG heeft niet getekend voor de onrechtmatigheidsprocedure.

Voor de periode van 2019 tot en met 31 december 2022 zijn er inmiddels drie werkorders verstrekt voor een totaalbedrag van ruim USD 3,8 miljoen. Omdat het project nog jaren doorloopt is de kans groot dat de grens van EUR 5 mln. wordt overschreden. Er is dan sprake van een groot ICT-project dat moet worden vermeld in het Rijks ICT-dashboard.

Medio 2022 heeft de leverancier verzocht om de betalingswijze te wijzigen van USD op een bank in Bonaire naar EUR op een bank in Nederland van een dochterbedrijf.

Naast het risico dat wij vorig jaar schetsten zien wij ook andere risico's in het contractbeheer:

- Mogelijke integriteitsrisico's vanwege de grote afhankelijkheid van één leverancier. Deze risico's worden voor een deel ondervangen doordat de DG de werkorders ondertekent.
- Rechtmatigheidsrisico's. Zowel vanwege het niet-aanbesteden als vanwege het onverschuldigd betalen aan een dochterbedrijf waarmee geen overeenkomst bestaat. Ook werkt RCN-unit SZW nu mogelijk onbewust mee aan het overtreden van wet- en regelgeving door de IT-leverancier doordat het risico bestaat dat opbrengsten worden verschoven en de regeling deviezenverkeer Curaçao niet wordt nageleefd.
- Risico van onvolledige informatievoorziening doordat de doorontwikkeling van het applicatielandschap ontbreekt op het ICT-dashboard.

Start zo spoedig mogelijk een aanbesteding die aansluit op de IT-behoefte om te komen tot een doelmatige en rechtmatige inkoop. Maak als het niet anders kan gebruik van de onrechtmatigheidsprocedure en laat de minister dit toelichten in de Bedrijfsvoeringsparagraaf.

Betaal uitsluitend aan de contractpartij.

Schat de ICT-kosten over de looptijd van het project in en neem deze gegevens zo nodig op in het Rijks ICT-dashboard.

Maak pas op de plaats, leer van het verleden en evalueer de gemaakte keuzes

Maak pas op de plaats.

Breng alle gebruikerservaringen met de nieuwe applicaties Loonderving en Kinderbijslag in beeld. Blik terug op de uitgebrachte rapportages (IT Auditrapport, Managementletters, Plan van aanpak verbetertraject, Rapportage Atos applicatielandschap en CIO-review ICT-verbetertraject) en bezie wat daarvan geleerd kan worden. Zorg allereerst dat de Loondervingsapplicatie robuust en toekomstbestendig wordt en ook geschikt is voor het doen van aanpassingen aan nieuwe wetgeving. Ga pas daarna verder met het doorontwikkelen van de applicatie 'Kinderbijslag'.

Onderzoek de haalbaarheid van de verdeling van de processen tussen uitvoering in Nederland en uitvoering door RCN. Start hierbij met de processen die nog niet door de RCN-unit SZW worden uitgevoerd, zoals bekostiging Kinderopvang en de Werkloosheidsuitkering.

Auditdienst Rijk
Ministerie van Financiën

4. Actualiteiten

Inrichting beheer en verantwoording van het Nederlandse Herstel- en Veerkrachtplan

Op 8 juli heeft het kabinet het Nederlandse Herstel- en Veerkrachtplan (HVP) formeel ingediend bij de Europese Commissie. Het plan telt 49 maatregelen, waarvan 21 hervormingen en 28 investeringsplannen. Voor Nederland is hiervoor een bedrag van € 4,7 mld. gereserveerd. Een aantal van de ingediende maatregelen heeft betrekking op prioriteit 4 Versterken arbeidsmarkt, pensioen en toekomstgericht onderwijs, waar SZW een belangrijke rol in heeft. De EU heeft onlangs de verordeningen gepubliceerd en het plan van Nederland goedgekeurd.

Voor een doeltreffende implementatie van het HVP heeft het ministerie van Financiën een programmadirectie opgericht die systeemverantwoordelijk is voor de monitoring en uitvoering van het HVP. De beleidsdirecties en de directie Financieel Economische Zaken van SZW zijn ervoor verantwoordelijk om een systeem van verantwoording in te richten om fraude, dubbele financiering en corruptie te voorkomen. Ook moet SZW kunnen aangeven wie de eindbegunstigde is. De verantwoordingsvoorschriften voor het HVP zullen worden opgenomen in de Rijksbegrotingsvoorschriften.

Op dit moment is nog niet bekend welke vorm en inhoud de verantwoordingsvoorschriften krijgen. De met het HVP verband houdende activiteiten en uitgaven kunnen inmiddels al plaatsvinden. Wanneer SZW het behalen van mijlpalen en doelstellingen niet (geheel) kan vaststellen bestaat er geen recht op steungelden van Europa.

Denk, vooruitlopend op deze voorschriften, goed na over de verantwoordingsprocessen. De verantwoording moet gebaseerd zijn op aantoonbare departementale risicoanalyses. Sluit zoveel mogelijk aan op huidige, goed werkende praktijkvoorbeelden van verantwoording en beheersing. De minister en de SG moeten straks een beheersverklaring ondertekenen waarin staat dat de interne controle conform de HVP-richtlijnen is, dat er geen dubbele financiering is en er maatregelen zijn voorzien ter preventie, detectie en correctie van oneigenlijk gebruik van financiële middelen. Dan moet duidelijk zijn (op schrift) welke werkzaamheden en controles hier intern voor worden gedaan.

Wetsvoorstel Hersteloperatie Toeslagen nog niet goedgekeurd: kwijtscheldingen mogelijk onrechtmatig

In het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslag heeft het kabinet besloten om de gedupeerde ouders en eventuele toeslagpartners financieel te compenseren. Naast het uitkeren door de Belastingdienst/Toeslagen van een forfaitair bedrag van € 30.000 aan de gedupeerde ouders heeft het kabinet besloten om vorderingen van overheidsorganisaties, die betrekking hebben op de periode voor peildatum 31 december 2020, op deze ouders kwijt te (laten) schelden. Dit geldt onverkort voor de schulden van inburgeraars als zij tot de voornoemde doelgroep behoren.

Tot nu toe zijn schulden van inburgeraars en toeslagschulden kwijtgescholden op basis van beleidsbesluiten. De kwijtscheldingen die vorig jaar zijn gedaan, hebben wij toen niet als onrechtmatig aangemerkt. Dit vanuit de bedoeling van de wetgever en vanuit de verwachting dat het wetsvoorstel toen rond de zomer 2022 zou worden aangenomen. Als het wetsvoorstel vóór 31 december 2022 is geformaliseerd zijn de kwijtscheldingen rechtmatig.

Wanneer de genomen beleidsbesluiten niet in de volle omvang en met terugwerkende kracht bij wet worden geformaliseerd, leidt dit er toe dat de kwijtgescholden bedragen onrechtmatig zijn wegens het ontbreken van een wettelijke grondslag.

Wij begrijpen goed dat er snel gehandeld is op basis van beleidsbesluiten, vooruitlopend op de formele regels, maar wijzen erop dat de daarmee samenhangende bedragen niet rechtmatig zijn als per jaareinde een wettelijke grondslag ontbreekt. Overigens heeft SZW hier geen handelingsperspectief.

Financiële gevolgen M&O-risico bij Tozo door coulance van SZW nu bekend

Per 1 oktober 2021 is het steun- en herstelpakket dat de overheid tijdens de coronaperiode beschikbaar stelde beëindigd, waaronder de Tozo-regeling. De vaststellingen over 2020 zijn afgerond. SZW heeft vorig jaar op basis van haar M&O-analyse en aanvullende getroffen acties voor de Tozo-regeling een verhoogd M&O-risico geconstateerd bij de volgende 3 elementen: het urencriterium, het recht op studiefinanciering voor personen onder de 27 jaar en de voorliggende voorzieningen.

In de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2020 heeft SZW aangegeven dat de accountants deze 3 elementen niet hoeven te toetsen. Door deze coulance die SZW richting de accountants en daarmee ook richting de gemeentes heeft gecommuniceerd, heeft SZW geen zicht op de rechtmatigheid van de gelden die op deze 3 elementen betrekking hebben. Het gaat hier om een bedrag van circa € 110 miljoen waarvan de vaststellingsbesluiten over 2020 inmiddels zijn genomen. Daarmee zijn de voorschotten over 2020 afgerekend. Wij merken deze aan als onzeker.

Wij bevelen SZW aan om, zoals aangegeven in de Rijksbegrotingsvoorschriften, in de bedrijfsvoeringsparagraaf op hoofdlijnen te rapporteren over deze tekortkoming in het M&O-beleid.

Auditdienst Rijk
Ministerie van Financiën

5. Ondertekening

5. ONDERTEKENING

Den Haag, 28 oktober 2022

Auditdienst Rijk

